

គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា

Committee for Free and Fair Elections in Cambodia

ខុមហ្វ្រែល COMFREL

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១

Vision : A democratic society that democratization in particular democratic elections are promoted and qualified to bring benefits to people.

របាយការណ៍បឋម

ស្តីពី

លទ្ធផលនៃការសង្កេតមើលការសម្រេចចិត្តបញ្ជីឈ្មោះ និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ការសង្កេតមើលលទ្ធផលប្រជាពលរដ្ឋ និងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋបំរើប្រជាពលរដ្ឋ

ទស្សនៈវិស័យ : ដើម្បីឱ្យការបោះឆ្នោតមានគុណភាព និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលនាំមកនូវផលប្រយោជន៍ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១១ សម្រាប់ប្រើឱ្យការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ឆ្នាំ២០១២បានបញ្ចប់ដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងស្មៀនមួយចំនួនធំបានខិតខំ និងបំពេញតួនាទីដោយចុះឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតបានជាង១៩២% (ចំនួន៩១៥,១៧៨រូប)នៃចំនួនប៉ាន់ប្រមាណទុក (៤៧៦,០៣៧រូប)។

ចំនួនអាចពន្យល់ថា មានកំហុសលើសប្រហែល៩២%នៃការប៉ាន់ប្រមាណតួលេខរបស់គ.ជ.ប ចំពោះស្ថិតិអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតយ៉ាងច្រើន។ តួលេខនេះ ក៏បង្ហាញពីល្បឿននៃការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតដោយស្មៀន និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ជាមធ្យម១៩០០០នាក់ក្នុង១ថ្ងៃ ទោះបីឃុំ/សង្កាត់មួយចំនួនជួបឧបសគ្គទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរ និង គ.ជ.ប មានការខ្វះខាតថវិកាក៏ដោយ។ ទោះបីយ៉ាងណា ការសង្កេតឃើញថា ប្រជាពលរដ្ឋខ្លះនៅមិនបានចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ហើយក៏នៅមានការព្រួយបារម្ភអំពីគុណភាពបញ្ជីផងដែរ។ ឧទាហរណ៍ប្រជាពលរដ្ឋបានកំពុងជួបការលំបាកខ្លាំងក្នុងស្ថានភាពទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរ និងប្រជាពលរដ្ឋខ្លះដែលទទួលរងគ្រោះដោយជីវិត និងគ្មានឯកសារគ្រប់គ្រាន់ ដូចជានៅស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យដែលមានប្រជាពលរដ្ឋប្រមាណ១០០រូប បានខំព្យាយាមចុះឈ្មោះជាច្រើនថ្ងៃ តែមិនត្រូវបានចុះឈ្មោះឱ្យដោយសាររស់នៅតំបន់មានជម្លោះ និងមិនត្រូវបានអាជ្ញាធរចេញលិខិតបញ្ជាក់ឱ្យ។

ការសង្កេតឃើញថា ការងារចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតនេះនៅតែមានបន្ទុកនៅភាពមិនប្រក្រតីមួយ ដែលមានទាំងការអនុវត្តនីតិវិធី និងការមិនទុកចិត្តរបស់គណបក្សនយោបាយ។

ខុមហ្វ្រែលកំពុងធ្វើការស្រាវជ្រាវទៅលើអ្នកបោះឆ្នោត ថាតើមានសល់អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត មិនទាន់បានចុះឈ្មោះដែរឬទេ? និងសវនកម្មបញ្ជីបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១១ ដើម្បីពិនិត្យមើលគុណភាពនៃបញ្ជីបោះឆ្នោត និងខិតខំរក ថាតើអ្នកចុះបោះឆ្នោតទាំងនេះមានឈ្មោះ និងទិន្នន័យត្រឹមត្រូវដែលធានាថា ពួកគេអាចទៅបោះឆ្នោតបាននៅឆ្នាំ២០១២នេះ។

ការមិនទុកចិត្តពីសំណាក់គណបក្សនយោបាយ (ដែលធ្លាប់បង្ហាញការមិនទុកចិត្តកន្លងមក) កាន់តែកើនឡើងថែមទៀតចំពោះការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត។ ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត និងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបញ្ជីបោះឆ្នោតដែលត្រូវបានចាត់ចែងដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងស្មៀនភាគច្រើន គឺមកពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាកាន់អំណាច (គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាត្រួតត្រាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងប្រធានភូមិ៩៨%) ហើយជាបេក្ខជនសំខាន់របស់គណបក្ស ដែលត្រូវប្រកួតប្រជែងក្នុងការបោះឆ្នោត។ គណបក្សនយោបាយមិនកាន់អំណាចដូចជាគណបក្សសមរង្ស៊ី បានលើកឡើងអំពីការមិនបញ្ចូលសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់របស់គណបក្សពួកគេទៅក្នុងការងារចុះឈ្មោះ

បោះឆ្នោត និងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបញ្ជីឈ្មោះ។

ការអប់រំ និងការផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកបោះឆ្នោតដែលចាត់ចែងដោយគណបក្សនយោបាយ ត្រូវបានបង្កឧបសគ្គ ដោយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានមួយចំនួននៅដំណាក់កាលដំបូង ក៏ប៉ុន្តែឃើញមានការកែលម្អវិញ។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងអំឡុងពេលពិនិត្យ និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត (ថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា-ថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា) បង្ហាញថា គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាកាន់អំណាច នៅតែទទួលបានការផ្សព្វផ្សាយច្រើនជាងគេ ជាពិសេសតាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទូរទស្សន៍ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរដ្ឋ ខណៈដែលគណបក្សមិនកាន់អំណាចផ្សេងទៀតទទួលបានការផ្សព្វផ្សាយ ភាគច្រើន ក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយវិទ្យុឯករាជ្យ។

ធនធានរដ្ឋ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងមន្ត្រីរាជការ និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងសម្ភារៈក៏នៅតែត្រូវបានប្រើប្រាស់ ឬ ចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងសកម្មភាពរបស់គណបក្សនយោបាយកាន់អំណាច ហើយបន្តផ្សព្វផ្សាយតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ថែមទៀត។

ខាងក្រោមនេះ គឺព័ត៌មានពិស្តារអំពីភាពមិនប្រក្រតីក្នុងដំណើរការចុះឈ្មោះ ការអប់រំ និងផ្តល់ព័ត៌មានចុះឈ្មោះ បោះឆ្នោត ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋដើម្បីគណបក្សនយោបាយ។

ការពិនិត្យបញ្ជីឈ្មោះ និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត៖

ក្នុងចំណោមឃុំ/សង្កាត់ទាំង៧២ដែលខុមហ្វ្រែលសង្កេត ខុមហ្វ្រែលបន្តរកឃើញភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួន។ ភាព មិនប្រក្រតីនៅក្នុងឃុំ/សង្កាត់ទាំងនេះ អាចមានច្រើនជាងទិន្នន័យដែលខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញ ដោយការសង្កេតរបស់ ខុមហ្វ្រែល គឺធ្វើជាលក្ខណៈចល័ត និងមិនប្រចាំការពេញមួយថ្ងៃនោះទេ។ ភាពមិនប្រក្រតីទាំងនោះមានដូចជា៖

ស្មៀនមិនគោរពម៉ោងធ្វើការចំនួន៧ឃុំ រួមមានមកធ្វើការយឺត និងចេញទៅមុនម៉ោង និងការមិនមកធ្វើការ៖ ក្នុងឃុំម៉ាលិច ស្រុកអណ្តូងមាស ខេត្តរតនៈគីរី នៅថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ ស្មៀនឃុំមិនបានមកបំពេញការងារ ខណៈពេលដែលមានប្រជាពលរដ្ឋប្រមាណ១៩រូបរង់ចាំចុះឈ្មោះ ហើយទីបំផុតមិនអាចចុះឈ្មោះបាន ទើបប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ។ ឃុំ/សង្កាត់ផ្សេងៗទៀតរួមមាន៖ សង្កាត់លេខ២ និងសង្កាត់លេខ៤ ក្រុងព្រះសីហនុ ខេត្តព្រះសីហនុ, សង្កាត់រកាធំ ក្រុងច្បារមន ខេត្តកំពង់ស្ពឺ, សង្កាត់តាកុល ក្រុងតាខ្មៅ ខេត្តកណ្តាល, សង្កាត់បឹងសាឡាង ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ សង្កាត់ទួលល្វា ក្រុងប៉ៃលិន ខេត្តប៉ៃលិន។

ការចុះឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតដោយមិនមានវត្តមានអ្នកបោះឆ្នោតចំនួន (យកឯកសារចុះឈ្មោះ១៣ឃុំ ដូចជាសង្កាត់ ឡាបានសៀក ក្រុងបានលុង ខេត្តរតនៈគីរី មានករណីប៉ូលីសប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាលដើរប្រមូលឈ្មោះ និងឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកគ្រប់អាយុបោះឆ្នោតមួយចំនួនទៅឲ្យស្មៀនចុះឈ្មោះ ដោយសាមីខ្លួនមិនមានវត្តមានចំពោះមុខ ស្មៀនដោយ ផ្ទាល់។ ឃុំ/សង្កាត់ផ្សេងទៀតរួមមាន៖ សង្កាត់លេខ៤ ក្រុងព្រះសីហនុ ខេត្តព្រះសីហនុ និងសង្កាត់តាខ្មៅ ក្រុងតាខ្មៅ ខេត្តកណ្តាល។

ករណីចាត់ឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតក្នុងបញ្ជីបោះឆ្នោតចុងក្រោយចំនួន២ឃុំ ដូចជា នៅសង្កាត់លេខ៤នៃក្រុង ព្រះសីហនុ ខេត្តព្រះសីហនុ ប្រជាពលរដ្ឋដែលមកពិនិត្យឈ្មោះបានចាត់ឈ្មោះរបស់ខ្លួនពីបញ្ជីបោះឆ្នោតចុងក្រោយ ច្រើននាក់។

¹ ទិន្នន័យនេះមិនរាប់បញ្ចូលកម្មវិធីដែលគណបក្សទិញម៉ោងរបស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនោះទេ។

ការខកខាន ឬយឺតយ៉ាវបិទបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោតក្នុងក្រោយឆ្នាំ២០១០ ចំនួន២ឃុំ នៅឃុំសំរោងយា ស្រុកពួក ខេត្តសៀមរាប និងឃុំលំដី ស្រុកអូរយ៉ាដាវ ខេត្តរតនៈគីរី។

ករណីយឺតយ៉ាវ ឬមិនមានការបិទផ្សាយកម្មវិធី/ប្រតិទិនចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ចំនួន ៦ឃុំ/សង្កាត់ នៅសង្កាត់ឡា បានសៀក កាចាញ និងយក្ខឡោម នៃក្រុងបានលុង ឃុំលំដី ស្រុកអូរយ៉ាដាវ ឃុំបាតាង ស្រុកលំដាត់ ខេត្តរតនៈគីរី និង សង្កាត់ទួលល្វា ក្រុងប៉ៃលិន ខេត្តប៉ៃលិន។

ករណីចុះឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតដោយមិនបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌមានក្នុង ២ឃុំ/សង្កាត់ នៅសង្កាត់ព្រែកហូរ ក្រុង តាខ្មៅ ខេត្តកណ្តាល និងសង្កាត់បឹងសាឡាង ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ ដែលស្មៀនបានចុះឈ្មោះអ្នកប្រើអត្ត សញ្ញាណប័ណ្ណថតចម្លង។

ទីតាំងការិយាល័យចុះឈ្មោះមានស្លាកសញ្ញាគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ចំនួន២ករណី ដូចជានៅសង្កាត់ប៉ៃលិន ក្រុងប៉ៃលិន ខេត្តប៉ៃលិន ដែលខុសនឹងនីតិវិធី និងបទបញ្ជាបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០០៨ ប្រការ៥.៧.៥.១ ដែលហាមឃាត់ ការ ស្លៀកពាក់ ឬការបិទផ្សាយ ឬការនិយាយ ដែលមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយគណបក្សនយោបាយ ឬបេក្ខជននៃគណបក្ស នយោបាយណាមួយ។

ការអប់រំ និងការផ្តល់ព័ត៌មានអំពីការពិនិត្យបញ្ជីឈ្មោះ និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត៖

នៅដំណាក់កាលដំបូង ការងារអប់រំអ្នកបោះឆ្នោតដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងគណបក្សនយោបាយនៅ ឃុំ/សង្កាត់មួយចំនួន ត្រូវអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានរួមទាំងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធបានតាមដាន និងបង្ហាញអាកប្បកិរិយាមិនសហការ /គាំទ្រដល់សកម្មភាពរបស់គណបក្សនយោបាយមួយចំនួន ដែលធ្វើការអប់រំអ្នកបោះឆ្នោតឲ្យពិនិត្យបញ្ជីឈ្មោះបោះ ឆ្នោត និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត។ ជាក់ស្តែងរហូតដល់មានករណីប្តឹងប្តល់ដល់អ្នកតំណាងរាស្ត្រ **មូរ សុខហួរ** មកពី គណបក្សសមរង្ស៊ី ដោយចៅសង្កាត់ក្បាលកោះ ខ័ណ្ឌមានជ័យរាជធានីភ្នំពេញទៅគ.ជ.ប ក្រោមហេតុផលសណ្តាប់ធ្នាប់ សាធារណៈ តែបណ្តឹងនេះត្រូវគ.ជ.ប បដិសេធទទួលដោយថាមិនមែនជាសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែដំណាក់កាលបន្ទាប់ តាមការសង្កេតរបស់ខុមហ្វ្រែល សកម្មភាពអប់រំអ្នកចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតមិនត្រូវបានរារាំងទៀតនោះទេ។

ការដោះស្រាយបណ្តឹង

ក្នុងអំឡុងពេលពិនិត្យឈ្មោះ និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត តាមរបាយការណ៍របស់ គ.ជ.ប មានបណ្តឹងសរុបចំនួន ២២២បណ្តឹង ដែលក្នុងនោះ ១២បណ្តឹងនៅក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ (កបឃ/ស) និង១០បណ្តឹងនៅ គ.ជ.ប។ បណ្តឹងភាគ ច្រើនធ្វើឡើងដោយគណបក្សសមរង្ស៊ី។ ពាក្យបណ្តឹងទាំងនេះ ភាគច្រើនទាក់ទងនឹងការអនុវត្តភារកិច្ចរបស់មន្ត្រីចុះ ឈ្មោះបោះឆ្នោត ដែលមិនគោរពតាមនីតិវិធី និងមួយទៀតគឺទាក់ទងនឹងការចុះឈ្មោះឲ្យជនជាតិវៀតណាមដែលមាន ឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណជាសញ្ជាតិខ្មែរ។

ពាក្យបណ្តឹងមួយចំនួនត្រូវបានយកមកអង្កេត ប្រជុំ និងសម្រេច។ មានពាក្យបណ្តឹងចំនួន ៨ ដែលត្រូវបាន គ.ជ.ប និង ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ជូនដំណឹងបដិសេធ ហើយភាគច្រើនគឺទាក់ទងនឹងបណ្តឹងការចុះឈ្មោះឲ្យជន ជាតិ វៀតណាម។

ខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញថា បណ្តឹងទាក់ទងនឹងការចុះឈ្មោះឲ្យជនជាតិវៀតណាមបានកើតឡើងរាល់ពេល បោះឆ្នោត ហើយត្រូវបានបដិសេធដោយ គ.ជ.ប ក្រោមហេតុផលថា ពួកគេមានឯកសារគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ការចុះ ឈ្មោះបោះឆ្នោត ក៏ប៉ុន្តែ គ.ជ.ប មិនបានអង្កេតមើលពីភាពពិតប្រាកដនៃលិខិតស្នាមនោះទេ នៅពេលមានពាក្យ

បណ្តឹង។ គ.ជ.ប ត្រូវបានច្បាប់ប្រគល់សិទ្ធិឲ្យដោះស្រាយបណ្តឹងទាក់ទងនឹងការ បោះឆ្នោត ក៏ប៉ុន្តែនៅពេលទាក់ទងនឹង លិខិតស្នាមគី គ.ជ.ប តែងតែលើកដាក់ទៅស្ថាប័នផ្សេងទៀតដូចជា តុលាការ។

បរិយាកាសបញ្ចេញមតិខាងនយោបាយ

មិនមានការវិវត្តន៍អវិជ្ជមានថ្មីនោះទេ ទាក់ទងនឹងបរិយាកាសបញ្ចេញមតិខាងនយោបាយ ក្រៅពីករណីចាប់ខ្លួន និង ឃុំខ្លួនសកម្មជនគណបក្សនយោបាយប្រឆាំងចំនួន៣រូប ដែលមកពីគណបក្សសិទ្ធិមនុស្ស២រូប ដែលគ្រាន់តែផ្សព្វផ្សាយ ឯកសារគោលនយោបាយគណបក្ស និងឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរឲ្យសមាជិកខ្លួន និងគណបក្សសមរង្ស៊ី១រូបដែលចូល រួមក្នុងសកម្មភាពតវ៉ាទំនាស់ដីធ្លី។

សកម្មជនគណបក្សសិទ្ធិមនុស្សទាំងពីររូប ត្រូវបានដោះលែងឲ្យនៅក្រៅឃុំ។

ចំណែកសកម្មជនគណបក្សសមរង្ស៊ី ដែលជាជំទប់ទី២ ឃុំគគីរធំ ស្រុកកៀនស្វាយ ខេត្តកណ្តាល នៅតែបន្ត ជាប់ឃុំដដែល ដោយត្រូវបានតុលាការខេត្តកណ្តាលចោទប្រកាន់ ពីបទផ្តើមគំនិតប្រើអំពើហិង្សាទៅលើអ្នកកាន់កាប់ អចលនវត្ថុដោយសុចរិត។ ការចាប់ខ្លួននេះគឺត្រូវបានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីលោក**មីក ងា** បានចូលរួមក្នុងសកម្មភាពតវ៉ា ករណីជម្លោះដីធ្លីមួយនៅស្រុកកៀនស្វាយខេត្តកណ្តាល។

លទ្ធផលសង្កេតប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ

ការសង្កេតទៅលើប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងអំឡុងពេលពិនិត្យ និងចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត (ថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា ដល់ ថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា) បង្ហាញថា គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាកាន់អំណាច នៅតែទទួលបានការផ្សព្វផ្សាយច្រើនជាងគេ ជា ពិសេស តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទូរទស្សន៍ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរដ្ឋ ខណៈដែលគណបក្សមិនកាន់អំណាចផ្សេងទៀត ទទួលបានការផ្សព្វផ្សាយភាគច្រើនក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយវិទ្យុឯករាជ្យ^២។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទូរទស្សន៍ទាំង៣ រួមទាំងទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា(ទទក) ស៊ីធីអិន និងបាយ័នព័ត៌មាន នៅតែបន្ត ផ្សព្វផ្សាយលំអៀងទៅកាន់គណបក្សកាន់អំណាច ទាំងរយៈពេល និងខ្លឹមសារព័ត៌មាន។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ទូរទស្សន៍ទាំង៣នោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយសរុប៣ម៉ោង១២នាទី និង៥៨វិនាទី ក្នុងនេះវិជ្ជមាន ប្រមាណ១៣នាទី និងអវិជ្ជមានត្រឹមតែ១៦វិនាទី ត្រូវបានឮក្នុងកម្មវិធីសមធម៌ដែលផលិតដោយអង្គការយូអិនឌីភី និង ទទក ដែលនិយាយទាក់ទងនឹងការផ្សាយរបស់កម្មវិធីសមធម៌ ដែលមានការលើកឡើងពីឯកឧត្តម យឹម សុវណ្ណថា ទូរទស្សន៍ជាតិស្ថិតនៅក្រោមឥទ្ធិពលរបស់ គណបក្សកាន់អំណាចដែលមានការគំរាមកំហែងគ្រប់បែបយ៉ាង បើទោះបីជា អ្នកផលិតកម្មវិធីចង់បានសមធម៌ ក៏មិនបានសមធម៌ដែរ។

ចំណែកគណបក្សសមរង្ស៊ី ក៏ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយច្រើនផងដែរ តែផ្តោតក្នុងខ្លឹមសារអវិជ្ជមាន។ ក្នុងពេលសង្កេតនេះ គណបក្សសមរង្ស៊ី ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយសរុបប្រមាណ៥៤នាទី ក្នុងនោះអវិជ្ជមានប្រមាណ២០នាទី និងគ្មានខ្លឹមសារ វិជ្ជមានឡើយ។ គណបក្សជំទាស់មួយទៀត គឺគណបក្សសិទ្ធិមនុស្សត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយបានប្រមាណ២៤នាទី ហើយក្នុងនោះ អវិជ្ជមាន៨នាទី និងគ្មានវិជ្ជមាននោះទេ។ ចំណែកឯគណបក្សដទៃទៀត សរុប៣២វិនាទី តែប៉ុណ្ណោះ។

² ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលត្រូវសង្កេតមានទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា ស៊ីធីអិន ទូរទស្សន៍បាយ័នព័ត៌មាន វិទ្យុជាតិកម្ពុជា FM 96 MHz វិទ្យុជាតិ AM 918 KHz វិទ្យុអាស៊ីសេរី វិអូអេ និងវិទ្យុបារាំងអន្តរជាតិ។ ម៉ោងសង្កេតពី ៥.០០ល្ងាច ដល់១១.០០យប់។
³ ទិន្នន័យនេះមិនរាប់បញ្ចូលកម្មវិធីដែលគណបក្សទិញម៉ោងរបស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនោះទេ។

ទូរទស្សន៍ស៊ីធីអិន និងទូរទស្សន៍បាយ័នព័ត៌មាននៅតែបន្តផលិត និងចាក់ផ្សាយកម្មវិធីរបស់ខ្លួន ដូចជាសន្ទនាថ្ងៃ ព្រហស្បតិ៍ និងវេទិកាបញ្ញាជន (ស៊ីធីអិន) និងកម្មវិធីបទអត្តាធិប្បាយព័ត៌មានថ្មី(បាយ័នព័ត៌មាន) ជាប្រចាំ ដែលកម្មវិធី នោះ បានរិះគន់ វាយប្រហារគណបក្សប្រឆាំង តែការពារ និងសរសើរគណបក្សកាន់អំណាច និងរាជរដ្ឋាភិបាល។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយវិទ្យុ នៅតែជាមធ្យោបាយមួយសម្រាប់ឲ្យគណបក្សមិនកាន់អំណាច ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ។ ទោះ បីយ៉ាងណា វិទ្យុរដ្ឋទាំងពីរ (FM96MHz និងAM918KHz) បានផ្សាយតិចតួចពីគណបក្សនយោបាយប៉ុណ្ណោះ ដោយ ក្នុងនោះ ការផ្សាយពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាមាន៩នាទី ៥៦វិនាទី ដែលក្នុងនោះមាន១នាទី និង១៥វិនាទីត្រូវបាន លើកសរសើរគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។ គណបក្សសមរង្ស៊ី មានរយៈពេលសរុប៥នាទី២៦វិនាទី ដែលក្នុងនោះរួម ១នាទី៤វិនាទី ត្រូវបានឮក្នុងន័យអវិជ្ជមាននៅក្នុងការថ្លែងសុន្ទរកថារបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីហ៊ុន សែន ដែលបានរិះគន់ទៅ លើគោលនយោបាយរបស់គណបក្សសមរង្ស៊ី។

វិទ្យុឯករាជ្យក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេស (វិទ្យុFM105MHz វិទ្យុ106.5MHz វិទ្យុសម្លេងសហរដ្ឋអាមេរិក វិទ្យុ អាស៊ីសេរី និងវិទ្យុបារាំងអន្តរជាតិ) បានផ្សព្វផ្សាយច្រើនពីគណបក្សប្រឆាំងច្រើន តែបានផ្សព្វផ្សាយតិចតួចពីគណបក្ស ប្រជាជនកម្ពុជាកាន់អំណាច។ ខ្លឹមសារផ្សព្វផ្សាយនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយវិទ្យុទាំងនេះ សម្រាប់គណបក្សនយោបាយ គឺ មានចម្រុះទាំងវិជ្ជមាន អវិជ្ជមាន និងអព្យាក្រឹត។

គណបក្សសមរង្ស៊ី ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយសរុប២ម៉ោង៣នាទី២២វិនាទី ដែលក្នុងនោះវិជ្ជមាន១៩វិនាទី និងអវិជ្ជមាន ២នាទី៣៧វិនាទី ដូចជាព័ត៌មានទាក់ទងនឹងការចាកចេញរបស់សមាជិកគណបក្សនេះជាដើម។ គណបក្សសិទ្ធិមនុស្ស ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយរយៈសរុប៥៣នាទី៦វិនាទី ដែលក្នុងនោះ វិជ្ជមាន១៣នាទី និងអវិជ្ជមាន៤នាទី៥៣វិនាទី ដែលទាក់ ទងទៅនឹងការចោទប្រកាន់ចាប់ខ្លួនរបស់សកម្មជនគណបក្សសិទ្ធិមនុស្សថា ញុះញង់ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់រដ្ឋាភិបាល។

ទោះបីយ៉ាងណា ក្នុងម៉ោងសង្កេតនេះ គណបក្សសិទ្ធិមនុស្សក៏មានម៉ោងផ្សាយរបស់ខ្លួន១ម៉ោងជាប្រចាំថ្ងៃនៅ វិទ្យុFM105MHz ដែលឲ្យគណបក្សនេះ ធ្វើការយោសាសនាពីគណបក្សខ្លួន និងម្តងម្កាល វាយប្រហារគណបក្សដទៃ។ រីឯ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ត្រូវបានបង្ហាញ ឬផ្សព្វផ្សាយចំនួន៥៨នាទី៣៩វិនាទី ដែលក្នុងនោះវិជ្ជមាន៣៧វិនាទី និង អវិជ្ជមាន៨នាទី១០វិនាទី ដូចជាលោក **ម៉ែន សុវណ្ណ** បាននិយាយថា គណបក្សកាន់អំណាចបានចេញសេចក្តីប្រកាស ចាប់បង្ខំប្រជាជនទូទាំងប្រទេសបោះឆ្នោតឲ្យគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ហើយប្រជាជនដែលទទួលបានលុយ និងបាន ប្រគល់ប័ណ្ណបោះឆ្នោត និងឲ្យផ្តិតមេដៃ ដែលទង្វើទាំងនេះជាការធ្វើឡើងដើម្បីបន្តសន្តិកភ័យ។

ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋដើម្បីគណបក្សនយោបាយ

ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋ ទាំងសម្ភារៈ និងមន្ត្រីរាជការ និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ សម្រាប់បំផ្លើឲ្យគណបក្សនយោ បាយដែលមិនស្របច្បាប់បានបន្តកើតមាន។

គិតពីថ្ងៃទី១កញ្ញា ដល់ទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ ខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញមាន ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋចំនួន ៥៨ករណី ដែលមន្ត្រីរដ្ឋបាលសាធារណៈចូលរួមក្នុងសកម្មភាពគណបក្ស ដែលក្នុងនោះមាន៣៤ករណី បានប្រព្រឹត្តក្នុង ថ្ងៃធ្វើការ។ ដូចជានៅថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ មានការធ្វើពិធីសុំចូលជាសមាជិកសមាគមយុវជនកម្ពុជាខេត្តស្វាយរៀង ដែលនៅក្នុងពិធីនោះ មានការចូលរួមពីលោក **ឪ វិជ្ជា** អនុប្រធានកណ្តាលសន្តិសុខ ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងជាប្រធាន សមាគមយុវជនកម្ពុជា និងលោកអភិបាលខេត្តស្វាយរៀង **ស៊ែ វិសាល** និងជាប្រធានក្រុមការងារយុវជនគណបក្ស ប្រជាជនកម្ពុជា ដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅខេត្តស្វាយរៀង។

ចំណែកឯការប្រើប្រាស់ទីធ្លា/បរិវេណ/អាគាររបស់រដ្ឋ មាន៥ករណី ដូចជានៅថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ (ថ្ងៃធ្វើការ) នៅអង្គភាពវិវៈសេនាតូចលេខ៥២៥ ស្រុកសំឡូត ខេត្តបាត់ដំបង មានការចែកអំណោយរបស់គណបក្សប្រជាជន ដែលដឹកនាំដោយឯកឧត្តម **សេ វណ្ណា** ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទទួលបន្ទុកជាប្រធានអគ្គនាយកភ្នាក់ងារកម្ពុជានាវា ចរណ៍កាំសាប បាននាំយកអំណោយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ចែកជូនកងទ័ពនៅអង្គភាពវិវៈសេនាតូចលេខ៥២៥។

សម្ភារៈរដ្ឋ មានបិទស្លាកសញ្ញាគណបក្សមាន២ករណី ដូចជានៅថ្ងៃទី០១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ នៅក្នុងកម្មវិធីបើកបរវេសនកាលឆ្នាំសិក្សាថ្មី និងទិវារំលឹកគុណគ្រូនៅសាលាបឋមសិក្សាព្រៃព្រួច ក្រុមការងាររបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ចូលរួមធ្វើជាអធិបតីក្នុងពិធីនេះដោយរួម មានលោក **មិន ភី** អភិបាលស្រុកអង្គស្នួល លោកគ្រូ អ្នកគ្រូចូលរួម។ ដោយមានការបិទស្លាកសញ្ញាគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានៅលើជញ្ជាំងអគារសាលានោះទៀតផង។

ជាសរុប ការចុះឈ្មោះ និងពិនិត្យបញ្ជីបោះឆ្នោតបានបញ្ចប់ដោយគ.ជ.ប និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងស្បៀន បានចុះឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតច្រើនដល់១៩២%នាំចំនួនប៉ាន់ប្រមាណ។ ភាពមិនប្រក្រតីភាគច្រើន ទាក់ទងនឹងប្រតិបត្តិការ ត្រូវបានមើលឃើញនៅតំណាក់កាលចាប់ផ្តើមចុះឈ្មោះ ទោះបីយ៉ាងណា មានឃុំ/សង្កាត់មួយចំនួនដែលនៅតែមានបញ្ហាប្រតិបត្តិការរហូតដល់បញ្ចប់នៃការចុះឈ្មោះ។

ការមិនមានទិន្នន័យអ្នកចុះឈ្មោះច្បាស់លាស់ ភាពមិនប្រក្រតីក្នុងការប្រតិបត្តិការចុះឈ្មោះ និងបញ្ហាទឹកជំនន់ អាចនឹងធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនបាត់បង់សិទ្ធិបោះឆ្នោត ហើយខុមហ្វ្រែលនឹងបន្តធ្វើការសង្កេត ស្រាវជ្រាវ វាយតម្លៃ ការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតកន្លងមក និងធ្វើសវនកម្មបញ្ជីបោះឆ្នោត២០១១ ខាងមុខនេះ។ នីតិវិធី និងប្រព័ន្ធចុះឈ្មោះ បោះឆ្នោត និងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបញ្ជីបោះឆ្នោតនេះមិនបានកំណត់ការទទួលខុសត្រូវឲ្យច្បាស់លាស់រវាងគ.ជ.ប និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់នោះទេ ក្នុងការដោះស្រាយភាពមិនប្រក្រតី។

គ្មានសមធម៌ក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ជាពិសេសទូរទស្សន៍ និងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនស្របច្បាប់ ដោយគណបក្សកាន់អំណាច គឺកំពុងតែបង្កើតឲ្យមានសង្ឃៀនប្រកួតប្រជែងការបោះឆ្នោតមួយ ដែលមិនធានាយុត្តិធម៌ និងសុចរិតភាព។

ខុមហ្វ្រែលស្នើឲ្យគ.ជ.ប បង្កើនភាពសកម្មរបស់ខ្លួនក្នុងការជំរុញកែលម្អរចនាសម្ព័ន្ធ និងបទបញ្ជានីតិវិធី ដើម្បីធានាការបោះឆ្នោតដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ ពិសេសដោយស្មើភាព ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ពិសេសលើបញ្ហាការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនស្របច្បាប់ គ្មានសមធម៌ក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ការដោះស្រាយពាក្យបណ្តឹងទាក់ទងការបោះឆ្នោត។ល។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង:

លោក **គល់ បញ្ញា**, នាយកប្រតិបត្តិខុមហ្វ្រែល, ០១២ ៩៤២០១៧, អ៊ីម៉ែល: kpanha@comfrel.org

លោក **សុខ ពិឡារ**, អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកអង្កេតខុមហ្វ្រែល, ០៨៩ ៥២៥ ៤៤៦, អ៊ីម៉ែល: pitour@comfrel.org